

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M. B.**, bývajúceho v H., proti žalovaným **1/ J. Ď.**, bývajúcemu v M. a **2/ O.**, zastúpenej JUDr. A. K., advokátkou so sídlom v B., **o určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy, o určenie vlastníckeho práva a o nahradenie vyhlásenia vôle k uzavretiu kúpnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp.zn. 14 C 112/2007, o dovolaní žalovanej 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 13. apríla 2010 sp.zn. 17 Co 8/2010 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 13. apríla 2010 sp.zn. 17 Co 8/2010 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Trenčíne označeným uznesením zrušil rozsudok Okresného súdu Trenčín z 21. októbra 2009 č.k. 14 C 112/2007-70, ktorým bola zamietnutá žaloba o určenie neplatnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovanými 1/ a 2/, o určenie vlastníckeho (spoluvlastníckeho) práva žalovaného 1/ a o nahradenie vyhlásenia vôle žalovaného 1/ k uzavretiu kúpnej zmluvy so žalobcom, a ktorým bolo rozhodnuté aj o trovách konania, a konanie zastavil. Zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Zrušenie prvostupňového rozsudku a zastavenie konania odôvodnil prekážkou konania, ku ktorej došlo už v priebehu prvostupňového konania smrťou pôvodnej žalobkyne (právnej predchodkyne žalobcu) A. S.. Vyslovil názor, že v konaní nebolo možné pokračovať s dedičom pôvodnej žalobkyne, pretože predmetom konania boli nároky z porušenia predkupného práva, ktoré v zmysle § 604 Obč. zákonníka na dediča neprešli.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala dovolanie žalovaná 2/. Žiadala, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zmenil tak, že potvrdí rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej a zmení ho vo výroku o trovách prvostupňového konania a rozhodne aj

o trovách odvolacieho a dovolacieho konania, alebo aby ho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila odňatím možnosti konať pred súdom a nesprávnym právnym posúdením veci. Za odňatie možnosti konať pred súdom označila zastavenie konania bez existencie, či naplnenia zákonného dôvodu podľa § 107 O.s.p., a aj nedostatočné odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu.

Žalobca sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému uzneseniu odvolacieho súdu oprávnenou osobou (účastníčkou konania) v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), preskúmal uznesenie odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a 239 O.s.p.

Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd – ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom – z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). Existenciu väd konania uvedených v ustanovení § 237 O.s.p. dovolateľka tvrdila, a to konkrétne vadu uvedenú pod písm. f/.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, právo

na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia a pod.). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie odvolacieho súdu o zrušení prvostupňového rozhodnutia a o následnom zastavení konania pre prekážku konania, ak odvolací súd otázku prekážky brániacej pokračovaniu v konaní neposúdil správne, v dôsledku čoho nesprávne zastavil konanie, resp. ho zastavil z nesprávneho dôvodu.

V prípade zastavenia konania bez splnenia zákonných podmienok pre takéto rozhodnutie spočíva podstata odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom v odmietnutí spravodlivosti (*denegatio iusticie*), t.j. v nerešpektovaní základného procesného práva účastníka na poskytnutie spravodlivej ochrany jeho subjektívnych práv. Tento dôsledok sa v sporovom občianskom súdnom konaní prejavuje predovšetkým vo vzťahu k žalobcovi, ktorý sa so žalobou obracia na súd o poskytnutie ochrany svojich práv a ktorý zásadne disponuje konaním a jeho predmetom. Zastavením konania sa totiž súd odmieta zaoberať meritórnym prejednaním veci. Vo vzťahu k žalovanému môže *denegatio iusticie* nastať vtedy, ak zastavenie konania môže znamenať ujmu na jeho právnom postavení vyplývajúcom z hmotného práva, ale tiež i na jeho procesných právach, akým je napr. právo na náhradu trov konania.

V preskúmvanej veci právny záver odvolacieho súdu o existencii prekážky konania danej tým, že po smrti pôvodnej žalobkyne nebolo možné pokračovať v konaní s jej dedičom, nebol správny. Odvolací súd odôvodnil tento záver ustanovením § 604 Obč. zákonníka interpretujúc toto ustanovenie tak, že na dediča pôvodnej žalobkyne neprešli nároky z porušenia jej zákonného predkupného práva vyplývajúceho z § 140 Obč. zákonníka. Táto interpretácia nie je správna. Ustanovenie § 604 Obč. zákonníka, podľa ktorého predkupné právo neprechádza na dediča oprávnenej osoby, sa týka, čomu nasvedčuje i jeho systematické zaradenie, predkupného práva založeného zmluvou, teda obligačného predkupného práva. Na predkupné právo spoluvlastníka založené zákonom v § 140 Obč. zákonníka nie je použiteľné. Jeho nepoužiteľnosť vyplýva z povahy predkupného práva spoluvlastníka, ktoré je nerozlučne späté s existenciou spoluvlastníctva, a s dedením vlastníckeho a teda aj spoluvlastníckeho práva. Keďže smrťou spoluvlastníka prechádza jeho spoluvlastnícke právo na dedičov, stávajú sa dedičia zároveň zo zákona aj nositeľmi predkupného práva. Okrem toho odvolací súd nesprávne stotožnil predkupné právo s nárokmi z porušenia predkupného práva. Ustanovenie § 604 Obč. zákonníka vylučuje dedenie predkupného práva založeného

zmluvou, netýka sa však subjektívnych práv a z nich vyplývajúcich nárokov vzniklých porušením predkupného práva. Tieto nároky majúce majetkovú povahu nepochybne sú predmetom dedenia. Pretože zastavenie konania z neexistujúceho dôvodu vytvorilo nesprávny základ pre rozhodnutie o trovách konania, bolo porušením základného práva žalovanej 2/ na spravodlivé súdne konanie. Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že prejav vôle žalobcu nepokračovať v konaní, by mohol byť považovaný za späťvzatie žaloby. Prípadným rozhodnutím o zrušení prvostupňového rozhodnutia a o zastavení konania pre späťvzatie návrhu, ak by neboli preukázané vážne dôvody nesúhlasu žalovaných s takýmto späťvzatím, by totiž nepochybne bol daný iný základ pre rozhodnutie o trovách konania, než aký bol založený zastavením konania z neexistujúceho dôvodu.

Čiastočne dôvodná bola aj námietka dovolateľky o nedostatočnom odôvodnení uznesenia odvolacieho súdu, a to v časti týkajúcej sa výroku o trovách konania. Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu ustanovuje § 157 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil; dbá pritom aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. V spojitosti s § 167 ods. 2 O.s.p. toto ustanovenie primerane platí aj pre odôvodnenie uznesenia súdu. Povinnosť odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia právom predvídaným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov a teda sa mu odníma možnosť konať pred súdom.

Z odôvodnenia dovolaním napadnutého uznesenia je zřejmé, že odvolací súd výrok o trovách konania odôvodnil len citáciou ustanovenia § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Takéto odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa trov konania nezodpovedá požiadavke na riadne a presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Ustanovenie § 146 má totiž aj odsek 2, ktorý za určitých podmienok umožňuje aj pri zastavení konania priznanie

náhrady trov konania. Preto bolo potrebné zaoberať sa pri rozhodovaní o trovách konania aj možnosťou použitia ustanovenia § 146 ods. 2 O.s.p. s prihliadnutím na všetky konkrétne okolnosti a súvislosti danej veci.

So zreteľom na uvedené dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. októbra 2010

JUDr. Rudolf Č i r ě, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová